

מסד החנוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

גליונות לעיון בפרשת השבוע
בעריכת ד"ר נחמה ליבוביץ
שנת העשרים ואחת

בהעלותך (משכ"כ)

לחלקו הראשון של פרקנו ע' גליון בהעלותך חטפ"ג

א. שאלות ודיוקים ב"ש"י

- (1) א' ד"ה ויצאו שניהם: ומפני מה משכן והפרישן סמטה? לפי שאומרים טקסם טבחו של אדם בפניו וכולו שלא נפניו. וכן טצינו בנה, שלא נפניו באמר "איש צדיק תמים" ובפניו באמר "כי אותך ראיתי צדיק לפני".
- ד"ה: - שלא ישמע בבזיפתו של אהרן
- (א) מה קשה לו?
- (ב) השנה לדבריו את דבריו בפ' נח (בר' ד' א') "וכאן שאומרים טקסם טבחו... הסבר, למה אמר רש"י שם "מכיון שאומרים" ואלו אזלבו אמר "לפי שאומרים"?
- אא (ג) מקובלנו מפי מפרשי רש"י שאין רש"י סניא שני פרושים לישוב קשי אחד, אלא אם כן לא טבא ישוב טלא באחד מהם? הסבר לפי זה, למה לא הסתפק כאן באחד מסני פרושיו?

2אא ו' ד"ה שמעו בא דבריו אין בא אלא לשון בקשה

אא הסבר מה בא להשמיענו? ואל תחשוב שהוא פירוש המלה; שכבר פרט מלה זו בכמה מקומות: בר' י"ט י"ח ד"ה בא: לשון בקשה. בר' כ"ב ב' ד"ה קח בא: אין בא אלא לשון בקשה... בר' ל"ח כ"ח ד"ה הכר בא: אין בא אלא לשון בקשה, חכר בא בוראך ואל תאבד שלשה בפשות; שטות א' ב' ד"ה דבר בא: אין בא אלא לשון בקשה, בבקשה מסך הזהירם על כך שלא יאמר אותו צדיק...

3א ו' ד"ה אם יהיה נביאכם: אם יהיו לכם נביאים.

- אא (א) מה ראה רש"י להפך את הדבור בגוף ראשון "אתודע" לגוף שלישי "שכינת שמי אינה בגלית אלא...?"
- אא (ב) מה ראה רש"י לפרש את משפט החרוי החירובי "במראה אליו אתודע" למשפט שלישי והפכו "אינה בגלית ב... אלא ב...?"

4אא ו' ד"ה ה' במראה אליו אתודע: שכנת שמי אינה בגלית עליו באספקלריא המאירה אלא בחלום וחזיון.

מה קשה לו?

5 ע' ד"ה ויהר אף ה' כס וילד: מאחר שהודיעם סרחונם גזר עליהם גדוי, קל וחומר לבשר ודם, שלא יכעוס על חכרו פז שירדיענו סרחונו

ב. ו' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו ח' פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות

ראב"ע

ד"ה נביאכם: מי שיהיה סכם נביא ה' ד"ה במראה: פרושן אם יהיה נביאכם שהוא נביא ה', כסו (דה"י ב' ט"ז) "והנבואה עודד הנביא". (בר' כ"ד) "האהלה שרה אמנו"; (תהלים ט"ה ז') "כסאך אלוהים" ד"ה במראה: במראות הלילה ד"ה בחלום אדבר בו: כפול כדרך הנבואות

רש"י

ו' ד"ה אם יהיה נביאכם: אם יהיו לכם נביאים ו' ה' במראה אליו אתודע: שכינת שמי אין בגלית עליו באספקלריא ו' מאירה אלא בחלום וחזיון

(בהעלותך פס"ב)

רש"י

ח' ד"ה ומראה ולא בחידות: "ומראה" - זה מראה דבור, שאבי מפרש לו דבורי במראית פנים שבו ואיני סותמו לו בחידות, פענין שגא' ליחזקאל (י"ז ב') "חור חידה" וכו' יכול מראה שכינה? ת"ל (שגרת ל"ג כ') "לא תוכל לראות פני".

ראב"ע

ד"ה במראה ולא בחידות: הטעם שאר"ם לר' הדבור כאשר הוא כצורת המעשה (ע' שמות כ"ח ט': וראה ופעה בתבניתם") ד"ה ולא בחידות: כמו (יחזקאל י"ג ב') "הנשר הגדול".

- 1) הסבר מה בין רש"י לראב"ע בפירוש המבנה התחבירי של פ' ו'?
- 2) כיצד מפרש כל אחד משני הפרשנים הג"ל את העדר הבי"ת במלת "ומראה" שנפסק ת'?
- 3) האם מלת "מראה" (בסגול) שבר' ח' מנוגדת למלת "מראה" (בקמץ) שבפ' ו' או היא מנוגדת למלת "חידות" שבפ' ח', או שהיא מנוגדת לשניהם? (לפי כל אחד מן הפרשנים הנ"ל?)
- 4) הסבר את הסלים המסומנות בקר.

* השוה לשאלה זו את שני התרגומים לפסוקינו

*Einem Propheten erwesflichen gebe ich, der Ewige
 mich in einem Gesicht zu erkennen &... mit volliger Deutlichkeit nicht in
 Rätseln*

*Einem Propheten erwesflichen gebe ich, der Ewige
 mich in einem Gesicht zu erkennen &... mit volliger Deutlichkeit nicht in
 Rätseln*

ההולכים התרגומים בדרך אחד הפרשנים דלעיל?
 במה עולה התרגום האחרון על קודמו?

ג. ח': ותסובת ה' יביט

ברכות ז' א'

דאמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן: בשכר שלשה זכה לשלשה. בשכר (שמות ג') "ויסתר משה פניו" זכה לקלסתר פנים, (רש"י: כי קרן עור פניו) בשכר "כי ירא" זכה ל"ויראו מגשת אליו". בשכר "מחבים" זכה ל"ותסובת ה' יביט".

מהרש"א: לפי שהרואה ומסתכל בדברים האלו קיים יש לו להרחיק עצמו מפני שלשה דברים: האחד היא יראה השכלית שירא לגשת אל דבר הגדול והנורא... השנית מרוב עצמו מפני קוצר הסיג, שלא יבוא למעות על פי עיונו בשכלו. והשליש: מפני עומק הסוד...

הסבר את הרעיון שבדברי הגמרא הנ"ל?

ד. ויחר אף ה' גם וילך

העמק דבר ד"ה וילך:

חרון אף הלך כרגע, והיה העובש לאחר שהלך החרון, דאלו היה מסבש בחרון אף, לא היה מסתייר חס ושלום שריד הלילה, אלא כגם חרובו ואחר שהלך, העביש את מרים.

- 1) במה סטה מפרשנו של מקרא?
- 2) מה הרעיון הכלול בדבריו במהות העובש?
- 3) מה הניע אותו לסטות מן המשמ?

השאלות המסומנות x קשות והמסומנות xx קשות ביותר, יפתור כל אחד לפי הבנתו. שאלות רגם תשובות יש לשלוח לד"ר בחמה ליבוביץ, קריית-משה, ירושלים